

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การวิเคราะห์สถานการณ์ทางคลินิกเกี่ยวกับการจัดการภาวะน้ำเกิน
ในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม
โรงพยาบาลลำปาง

ผู้เขียน นางสาวเขาวนา ฝั้นสาย

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทุม สร้อยวงค์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร.พิกุล บุญช่วง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

ภาวะน้ำเกินเป็นปัญหาที่สำคัญในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม จึงควรมีการจัดการภาวะน้ำเกินในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมที่มีคุณภาพ การศึกษาเชิงพรรณนาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายสถานการณ์ทางคลินิกเกี่ยวกับการจัดการภาวะน้ำเกินในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม โรงพยาบาลลำปาง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมจำนวน 10 ราย ญาติผู้ป่วยจำนวน 10 ราย บุคลากรทีมสุขภาพจำนวน 5 ราย และผู้บริหาร จำนวน 3 ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมิถุนายน 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดูแลที่ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมและญาติได้รับ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดูแลและ/หรือการรักษาเพื่อจัดการภาวะน้ำเกิน 3) แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างของผู้บริหาร และ 4) แบบสำรวจการบันทึกและมาตรฐานเกี่ยวกับการจัดการภาวะน้ำเกิน เครื่องมือทั้งหมดผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยและจริยธรรม พบว่าผู้ป่วยและญาติได้รับการพิทักษ์สิทธิและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกการรักษาที่เหมาะสมซึ่งเป็นการดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเด่น โยบายการทำงานแบบทีมสหสาขาวิชาชีพยังไม่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

2. การประเมินภาวะน้ำเกิน พบว่าผู้ป่วยทุกรายได้รับการประเมินภาวะน้ำเกินทั้งก่อนขณะและหลังการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม แต่ยังไม่พบแบบประเมินที่จำเพาะสำหรับภาวะน้ำเกิน

3. การจัดการภาวะน้ำเกิน พบว่ามีการดูแลผู้ป่วยตามแนวปฏิบัติของสมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย แต่ไม่พบแนวปฏิบัติทางคลินิกที่จำเพาะสำหรับการจัดการภาวะน้ำเกินสำหรับผู้ป่วยกลุ่มนี้

4. การให้ความรู้กับผู้ป่วยและครอบครัว พบว่ามีการสอนผู้ป่วยและญาติด้วยวาจาแต่รูปแบบการสอนยังไม่เป็นระบบ มีการใช้สื่อน้อย และการส่งเสริมญาติให้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยยังมีน้อย

5. การดูแลอย่างต่อเนื่องพบว่ามี การดูแลโดยระบบพยาบาลเจ้าของไข้

6. การควบคุมและพัฒนาคุณภาพการบริการ พบว่ามีการตรวจสอบคุณภาพภายในหน่วยงาน มีการติดตามตัวชี้วัดของหน่วยงานแต่ไม่พบการติดตามตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับภาวะน้ำเกิน

ผลการศึกษารั้งนี้ ได้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาคุณภาพในการจัดการดูแลเพื่อป้องกันภาวะน้ำเกินในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม หน่วยงานควรส่งเสริมให้มีการดูแลผู้ป่วยโดยทีมสหสาขาวิชาชีพอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ให้ความรู้ผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ และพัฒนาและนำแนวปฏิบัติทางคลินิกเกี่ยวกับการจัดการภาวะน้ำเกินมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดูแลผู้ป่วยต่อไป

Independent Study Title Clinical Situational Analysis of Fluid Overload Management
Among Chronic Kidney Disease Patients Receiving
Hemodialysis, Lampang Hospital

Author Miss YaowanaPhunsai

Degree Master of Nursing Science (Adult Nursing)

Independent Study Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Pratum Soivong Advisor

Associate Professor Dr. Pikul Boonchuang Co-advisor

ABSTRACT

Fluid overload is a significant problem among patients with chronic kidney disease receiving hemodialysis. Fluid overload management in patients with chronic kidney disease receiving hemodialysis should be of good quality. This descriptive study aimed to describe the clinical situation of fluid overload management among chronic kidney disease patients receiving hemodialysis at Lampang hospital. The samples were 10 chronic kidney disease patients receiving hemodialysis, 10 family members, 5 health care providers, and 3 hospital administrators. Data were collected from February to June 2011. Research instruments included: 1) Interview Form for Care Received by Patient and Relatives, 2) Care and/or Treatment for Fluid Overload Questionnaire, 3) Semi-structured Interview Guidelines for Administrators, and 4) Survey Form of the Records and the Standards of Fluid Management. Content validity of the research instruments was approved by experts. Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis.

The results revealed that:

1. Patients' rights and ethics protection; patients and family member's right were protected and they were involved in the decision making of proper treatment. The setting

implemented this issue based on the policy of the Ministry of Public Health and the National Health Insurance. However, the implementation of multidisciplinary teamwork is not concrete.

2. Fluid overload assessment; patients' fluid overload was assessed before, during and upon completion of hemodialysis. However, there was no specifically assessment tool for fluid overload.

3. Fluid management; patient care was based on the Guidelines of the Nephrology Society of Thailand, but there was no specifically clinical practice guidelines of fluid overload management for these patients.

4. Education provision for patient and family; there was verbal education for patient and family; however, there was no efficient health education system, lack of utilized media, and a lack of promoting family members to participate in patient's care.

5. Continuous care; the primary nurse system was implemented.

6. Control and development of service quality; there was an internal audit. Additionally, there was monitoring of indicators. However, there was no monitoring of indicators related to fluid overload.

The findings of this study provide preliminary information as policy suggestion in the development of quality of care management to prevent fluid overload among patients with chronic kidney disease receiving hemodialysis. The setting should concretely promote multidisciplinary teamwork, systemically deliver health education, as well as develop and implement the clinical practice guidelines management of fluid overload for benefits of patient care.